

Arbetskostnadsindex för arbetare och tjänstemän inom privat sektor (AKI)

2004

AM0301

A. Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Arbetsmarknad

A.2 Statistikområde

Löner och arbetskostnader

A.3 Statistikprodukten ingår i Sveriges officiella statistik

A.4 Ansvarig

Myndighet/organisation: Medlingsinstitutet (MI)

Adress: Tullgränd 4

Kontaktperson: Christina Eurén

Telefon: 08-545 292 45

Telefax: 08-650 68 36

E-post: info@mi.se

A.5 Producent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån (SCB)

Adress: Klostergatan 23

Kontaktperson: Mikael Molén

Telefon: 019-17 68 92

Telefax: 019-17 69 76

E-post: mikael.molen@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Skyldighet att lämna uppgifter till den underliggande undersökningen, KLP (2004) föreligger enligt lagen om den officiella statistiken (SFS 2001: 99) och MI:s föreskrifter (SCB-FS 2001: 8).

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100).

Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Inga krav finns på långtidsarkivering av månadsstatistik. Bearbetad data finns i excel sedan 1994.

A.9 EU-reglering

Ett kvartalsvis arbetskostnadsindex levereras till Eurostat som publicerar ett europeiskt Labour Cost Index.

A.10 Syfte och historik

Index skall mäta genomsnittliga arbetskostnader för A) arbetare respektive tjänstemän inom den privata sektorn B) industriarbetare inom gruv- och tillverkningsindustrin totalt samt för dess olika delbranscher.

Indexseriernas syften:

- mäta företagens genomsnittliga arbetskostnadsutveckling
- vara underlag för prispförhandlingar, för indexregleringar i avtal, t.ex svenska och utländska leveranskontrakt
- vara prognosinstrument vid bedömning av det ekonomiska läget.

Arbetskostnadsindex för industriarbetare beräknades första gången under 1940-talet. Nuvarande index för industriarbetare har basperiod februari 1994=100. Den närmast föregående indexserien har basåret 1973=100.

Nya kvartalsvisa indexserier för arbetare respektive tjänstemän som täcker samtliga branscher inom den privata sektorn publiceras fr.o.m. 1995. Dessa nya serier har basperioden kvartal 1 1994=100.

Fr.o.m. 1995 upphörde publiceringen av det årsvisa Arbetskostnadsindex för industritjänstemän med basår 1980=100. Nämnda index ersätts med det kvartalsvisa indexet för tjänstemän med kvartal 1 1994=100.

Definitionen av kontanta ersättningar och förmåner har fr.o.m. 1997 års strukturlöneundersökning för arbetare ändrats till att även omfatta jour-, väntetids- och restidsersättning.

Från och med 1997 publiceras både arbetskostnadsindex för industriarbetare och arbetskostnadsindex för arbetare och tjänstemän inom den privata sektorn månadsvis. De båda indexserierna publiceras tillsammans i det nuvarande Statistiska meddelandet (AM 39 SM) och de gamla serierna AM 15 SM och AM 27 SM har därmed upphört.

Fr.o.m.1998 upphörde publiceringen av de kvartalsvisa indexserierna för arbetare och tjänstemän inom privat sektor.

Fr.o.m. 1999 års undersökningar uteslöts jourersättning från lönevariabeln lön för arbetad tid. Jourersättningar redovisas istället tillsammans med kontanta ersättningar och naturaförmåner.

Kontanta ersättningar och naturaförmåner skattas från och med år 2000 från den årliga strukturlönestatistiken avseende tjänstemän inom privat sektor. Före år 2000 ingick förmåner i konjunkturlönestatistikens variabel ”genomsnittlig månadslön”.

A.11 Statistikanvändning

Huvudkonsumenter är Konjunkturinstitutet (KI), som framför allt använder förändringsskattningarna över arbetskostnadsnivån i sina prognoser, och Medlingsinstitutet som är statistikansvarig myndighet. Riksbanken följer också arbetskostnadsförändringen. Förutom som prognosunderlag används AKI vid

avtalsreglering mellan företag.

A.12 Uppläggning och genomförande

Arbetskostnadsindex, AKI, beräknas månadsvis och baseras på uppgifter om löner för arbetad tid för arbetare och genomsnittlig månadslön för tjänstemän från konjunkturstatistiken. Förutom löner ingår arbetsgivaravgifter enligt lagar och avtal.

Både preliminära och definitiva serier för AKI publiceras. Preliminära AKI publiceras två månader efter undersökningsmånadens slut och definitiva efter ytterligare tolv månader (fr.o.m. januari 2004).

A.13 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Medlingsinstitutet ansvarar för eventuella förändringar.

B. Kvalitetsdeklaration

0 Inledning

Syftet med undersökningen är att belysa den genomsnittliga arbetskostnaden och dess förändring över tiden inom den privata sektorn. Inom industrin, SNI C+D, görs detta på SNI tvåsiffernivå medan övriga branscher skattas på SNI enbokstavs nivå.

1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

Statistiken i undersökningen redovisas i form av indextal och genomsnittliga tim- och månadskostnader. Förändringar redovisas jämfört med motsvarande månad föregående år.

1.1.1 Objekt och population

Arbetskostnadsindex bygger på konjunkturstatistiken för privat sektor, månad och årskonstanter från den årliga strukturstatistiken samt årskonstanter för arbetsgivaravgifter enligt lagar och avtal.

Populationsförändring fr.o.m. 2002

Från och med januari 2002 ingår de affärsdrivande verken och Sveriges Riksbank samt de bolagiserade sjukhusen i konjunkturstatistikens underlag och därmed också i arbetskostnadsindex.

1.1.2 Variabler

Timlöner för arbetad tid hämtas från *Konjunkturstatistik, löner för privat sektor (KLP)*. I timlönen ingår utbetald lön före skatteavdrag svarande mot arbetade timmar (tidlön, prestationslön, ackordskompensation, ackordsöverskott, risktillägg, smutstillägg m.m., skifttillägg, skiftformstillägg, övertidsersättning väntetidsersättning, tillägg för obekvämt arbetstid, restid, gångtid).

Från och med 1999 års undersökningar utesluts jourersättning från lönevariabeln lön för arbetad tid. Jourersättningar redovisas istället tillsammans med kontanta ersättningar och naturaförmåner.

Vid skattningen av variabeln **helglön** används både genomsnittlig timlön för arbetad tid (exklusive övertid) och helglön, uttryckt i kronor per timme från

senast tillgängliga strukturstatistik över arbetarlöner (2003 års struktur-lönestatistik). Med hjälp av dessa variabler beräknas en *helglönekvot* (helglön / genomsnittlig timlön exklusive övertid). Den utbetalda helglönen för aktuell mätperiod beräknas sedan genom att multiplicera helglönekvoten med mätperiodens genomsnittliga timlön för arbetad exklusive övertid tid enligt månadsundersökningen *Konjunkturstatistik, löner för privat sektor (KLP)*. Helglönekvoten uppdaterades med 2003 års strukturstatistik från och med beräkningarna av definitiva indextal juli 2003 och preliminära indextal för januari 2004. Den aktuella helglönekvoten är ett rullande genomsnitt omfattande de fyra senaste årens helglönekvoter.

Aktuell månads *semesterlön* skattas enligt en modell. Vid beräkningen används *Arbetskraftsundersökningarnas (AKU)* månatliga redovisningar över semesterlönegrundande frånvaro och arbetade timmar. Med dessa båda variabler som underlag, omräknade till ett rullande årsgenomsnitt, beräknas en semesterlönegrundande frånvaroprocentsats för olika branscher inom den privata sektorn.

Semesterlön utgår enligt lag med 12 procent på utbetald lönesumma före skatt. Utöver den lagstadgade semesterlöneprocentsatsen tillkommer en procentenhet för semesterlöner enligt förbundsavtal. Semesterlönen för aktuell period beräknas därefter genom multiplikationen semesterlönegrundande frånvaroprocent x semesterlöneprocentsats x genomsnittlig timlön för arbetad tid för aktuell mätperiod.

Sjuklön hämtas från *Konjunkturstatistik, löner för privat sektor (KLP)*. Vid beräkningen av sjuklön i AKI används ett rullande genomsnitt omfattande de fyra senaste mätmånadernas genomsnittliga sjuklöner.

Andra kontanta ersättningar och förmåner undersöks i SCB:s *Årliga Strukturstatistik löner för arbetare och tjänstemän inom privat sektor*. Förmånerna vilka avser det värdet för perioden september årligen hålls konstanta och uppdateras en gång årligen. Definitionen av kontanta ersättningar och förmåner har från 1997 års strukturlöneundersökning för arbetare delvis ändrats till att även omfatta jour- vänte- och restidsersättning. På grund av detta skedde under redovisningsåret 1999 en mindre dubbelredovisning av vänte- och restidsersättningar då de även ingår i variabeln lön för arbetad tid i *Konjunkturstatistiken, löner för privat sektor (KLP)*. För tjänstemän skattas dessa ersättningar fr.o.m. år 2000 från den årliga strukturlönestatistiken avseende tjänstemän inom privat sektor. En årsvis förmånskvot beräknas, vilken multipliceras med tjänstemännens månadslön för aktuell mätmånad. Variabeln innehåller förutom förmåner som ersättningar för bil, drivmedel m.m., ersättningar för jour-, beredskaps- och väntetid samt restid utanför ordinarie arbetstid. Före år 2000 ingick förmåner i konjunkturlönestatistikens variabel *genomsnittlig månadslön*.

Arbetskostnadsindex för tjänstemän baseras på genomsnittliga *överenskomna månadslöner* inklusive provisioner, tantiem, premielöner och naturaförmåner m.m. från *Konjunkturstatistik, löner för privat sektor*. Den genomsnittliga månadslönen beräknas i denna undersökning som kvoten mellan överenskommen månadslön plus provisioner m.m. dividerat med antal heltids-tjänstemän, (deltidspersoner räknas om till heltidspersoner). Eftersom beräkningarna av arbetskostnadsindex för tjänstemän baseras på konjunkturstatistikens överenskomna månadslöner för överenskommen arbetstid

enligt anställningsavtal så görs en justering för eventuella arbetstidförändringar. För att beräkna den genomsnittliga månadsarbetstiden används genomsnittlig veckoarbetstid för olika branscher från *Strukturlönestatistiken* för tjänstemän inom privat sektor.

För både arbetare och tjänstemän beräknas arbetsgivaravgifter enligt lagar och avtal. Dessa avgifter beräknas i procent av lönesumman.

I arbetskostnaden ingår även *särskild löneskatt*. Arbetsgivare skall erlagga särskild löneskatt på kontant lön samt på skattepliktiga kostnadsersättningar och förmåner till personer som vid årets ingång är 65 år eller äldre

1.1.3 Statistiska mått

Genomsnittliga nivåer och indextal, förändringstal.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Inom industrin (SNI C+D) redovisas skattningarna på tvåsiffernivå men vissa näringsgrensgrupper slås ihop. För övriga branscher inom den privata sektorn redovisas skattningarna på enbokstavs nivå.

1.1.5 Referenstider

Referenstid är kalendermånad.

1.2 Fullständighet

AKI beskriver den totala arbetskostnadsutvecklingen för arbetare respektive tjänstemän var för sig inom privat sektor.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Arbetskostnadsindex baseras på *Konjunkturstatistik, löner för privat sektor*. Se denna undersökning.

2.2 Osäkerhetskällor

Arbetskostnadsindex baseras på *Konjunkturstatistik, löner för privat sektor*. Se denna undersökning.

2.2.1 Urval

Arbetskostnadsindex baseras på *Konjunkturstatistik, löner för privat sektor*. Strukturlönestatistik för arbetare och tjänstemän inom privat sektor. Se dessa undersökningar.

2.2.2 Ramtäckning

Arbetskostnadsindex baseras på *Konjunkturstatistik, löner för privat sektor*. Se denna undersökning.

2.2.3 Mätning

Uppgifter om löner månadsvis baseras på *Konjunkturstatistik, löner för privat sektor*. Se denna undersökning.

2.2.4 Svartsbortfall

Uppgifter om löner månadsvis baseras på *Konjunkturstatistik, löner för privat sektor*. Se denna undersökning.

2.2.5 Bearbetning

-

2.2.6 Modellantaganden

-

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Görs ej för indextal.

3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Samtliga arbetskostnadsindex redovisas månadsvis fr.o.m. 1996. Arbetskostnadsindex för industriarbetare publicerades före 1996 kvartalsvis, (mittmånad i varje kvartal). Från och med 1994 publicerades arbetskostnadsindex för privat sektor kvartalsvis.

3.2 Framställningstid

Framställningstid för preliminära indextal beräknas till nio veckor efter mätmånadens slut. Från och med januari 2004 publiceras definitiva AKI tolv månader efter de preliminära AKI, tidigare skedde detta efter sex månader.

3.3 Punktlighet

Publiceringen sker enligt publiceringsplan för serien Sveriges officiella statistik.

4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Arbetskostnadsindex för arbetare inom industrin har redovisats enligt branschstandarden SNI 69 sedan 1973 (basår 1973=100). Omläggningen till branschstandarden SNI 92 från och med 1994 (basår 1974=100) medför att endast indextal för den totala industrin, tillverkningsindustrin och verkstadsindustrin kan räknas om från ett basår till ett annat.

Det äldre arbetskostnadsindexet AKT samt det nya indexet för arbetare och tjänstemän publicerades tidigare i Statistiska meddelanden med beteckningen AM 27 SM.

Från och med 1997 publiceras både arbetskostnadsindex för industriarbetare och arbetskostnadsindex för arbetare och tjänstemän inom den privata sektorn månadsvis. De båda indexserierna publiceras tillsammans i föreliggande Statistiska meddelande och de gamla serierna AM 15 SM och AM 27 SM upphörde därmed.

Från och med 1998 upphörde publiceringen av de kvartalsvisa indexserierna för arbetare och tjänstemän inom privat sektor.

För arbetskostnadsindex för arbetare och tjänstemän inom privat sektor finns inga data före 1994.

Branschindelningen för arbetskostnadsindex sker enligt branschklassificeringen SNI 2002, vilken har EU:s reviderade näringsgrensstandard, NACE Rev. 1.1 som bas.

Arbetskostnadsindex för den privata sektorn beräknas för aggregerade nivåer och i några fall sammanslagningar av aggregerade nivåer och undergrupper.

Branschnivåerna vid publiceringen av arbetskostnadsindex för den privata sektorn har bestämts med utgångspunkt från redovisningen av lönestatistiken i den statistiska meddelandeserien AM38.

I tabellredovisningen används koder och benämningar enligt *Svensk Standard för Indelning av Arbetskraftskostnader m.m. (SIAK)*. Enligt avtal med arbetsmarknadens parter skall denna terminologi användas vid indelning av arbetskraftskostnader.

Vid beräkning av arbetskostnadsindex ingår *lön för arbetad tid* (SIAK 1), *lön för ej arbetad tid* (SIAK 2), *andra kontanta ersättningar och naturaförmåner* (SIAK 3) samt *avtalsbestämda och lagstadgade arbetsgivaravgifter* (SIAK 4 och 6).

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

-

4.3 Samanvändbarhet med annan statistik

-

5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Uppgifterna publiceras kortfattat avseende år 2004 i pressinformation på SCB:s webbplats (www.scb.se) vardagar den 30:e i varje månad (januari och februari publiceras dock samtidigt). Om den 30:e i månaden infaller en lördag publiceras siffrorna den 29:e och om den 30:e är en söndag publiceras uppgifterna följande måndag. Fullständiga resultat publiceras i Statistiska meddelanden serien Am 39. Arbetskostnadsindex redovisas också i de statistiska databaserna och i SCB:s Indikatorer. Publikationerna kan beställas hos SCB:s publikationstjänst i Örebro, tfn 019-17 68 00 eller fax 019-17 60 28.

5.2 Presentation

Uppgifterna publiceras i huvudsak i de statistiska databaserna och i Statistiska meddelanden (SM) med tabeller i kombination med förklarande text.

5.3 Dokumentation

-

5.4 Tillgång till primärmaterial

De redovisade primäruppgifterna från enskilda uppgiftslämnare är sekretesskyddade liksom uppgiftslämnarnas organisationsnummer. Dessa uppgifter lämnas inte ut.

5.5 Upplysningstjänster

Mikael Molén, tfn 019-17 68 92,
e-post: mikael.molen@scb.se
vid Enheten för Lönestatistik, SCB,
701 89 Örebro.
2004-08-30